

Sygn. akt III CZ 7/15

POSTANOWIENIE

Dnia 26 lutego 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Tadeusz Ereciński (przewodniczący)

SSN Jacek Gudowski (sprawozdawca)

SSN Karol Weitz

w sprawie z powództwa J. B.

przeciwko Firmie Budowlanej S. G., K., S. sp. j. w K.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 26 lutego 2015 r.,

zażalenia powoda na wyrok Sądu Okręgowego w K.

z dnia 25 listopada 2014 r.,

odrzuca zażalenie.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 10 kwietnia 2014 r. Sąd Rejonowy w K., działając w postępowaniu uproszczonym, utrzymał w mocy nakaz zapłaty z dnia 20 października 2013 r., nakazujący stronie pozwanej zapłatę na rzecz powoda kwoty 5 000 zł z odsetkami i kosztami procesu. Wydając ten wyrok, a w szczególności rozważając zgłoszony przez stronę pozwaną w zarzutach od nakazu zapłaty zarzut potrącenia, Sąd pierwszej instancji powołał się na przewidziany w art. 493 § 3 w związku z art. 485 k.p.c. zakaz potrącenia wiarygodności nieudowodnionych dokumentami.

Sąd Okręgowy – wyrokiem z dnia 25 listopada 2014 r. – uwzględniając apelację pozwanych, uchylił wyrok Sądu Rejonowego i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania. Stwierdził w szczególności, że zakaz określony w art. 493 § 3 k.p.c. nie dotyczy sytuacji, w której – jak w niniejszej sprawie – do potrącenia doszło przed wniesieniem pozwu o zapłatę. W związku z tym, nie uwzględniając i nie rozpoznając podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu potrącenia, do czego nie było podstaw, Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sporu.

W zażaleniu wniesionym na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. powód zakwestionował stanowisko Sądu drugiej instancji, zarzucając naruszenie art. 386 § 4 w związku z art. 505¹² i art. 505⁴ § 2 oraz art. 493 § 3 i art. 485 k.p.c. Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie przewidziane w art. 394¹ § 1¹ k.p.c., wprowadzone do kodeksu postępowania ustawą z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 233, poz. 1381) jako swoiste *novum* w systemie środków odwoławczych, przysługuje „w razie” uchylenia przez sąd drugiej instancji wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Ustanowienie tego zażalenia – jak wynika z materiałów legislacyjnych oraz wypowiedzi piśmiennictwa – nastąpiło w związku

z dostrzeżeniem w orzecznictwie sądów powszechnych tendencji do zbyt szerokiej wykładni pojęcia „nierozpoznanie istoty sprawy”, w wyniku czego dochodziło do nadmiernie licznych, wyłączonych spod jakiegokolwiek kontroli instancyjnej, przypadków uchylania wyroków sądów pierwszej instancji i przekazywania im spraw do ponownego rozpoznania. Ta tendencja zagrażała modelowi apelacji pełnej, w której orzeczenia kasatoryjne stanowią niepożądany wyjątek, w związku z czym ustawodawca postanowił ją zahamować.

Przyczyny uzasadniające wprowadzenie omawianego zażalenia, aktualne w modelu apelacji pełnej, nie są tak istotne albo w ogóle schodzą na plan dalszy w modelu apelacji ograniczonej, funkcjonującej w ramach postępowania uproszczonego. Apelacja ta ma inne cele; jej funkcją nie jest ponowne rozpoznanie sprawy *in merito*, jak w wypadku apelacji pełnej, lecz wyłącznie kontrola wyroku wydanego przez sąd pierwszej instancji. Sąd apelacyjny nie rozpoznaje powództwa (roszczenia), lecz tylko ocenia trafność (słuszność) zaskarżonego rozstrzygnięcia i – związany zarzutami – albo orzeka o istocie sporu, jeżeli są do tego podstawy, albo kasuje zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r. – zasady prawnej – III CZP 49/07, OSNC 2008, nr 6, poz. 55).

Apelacja ograniczona jest więc zbliżona do kasacji, w której orzeczenia kasatoryjne stanowią jeden z elementów konstrukcyjnych, uchylenie więc zaskarżonego orzeczenia – przy istotnym ograniczeniu kompetencji dowodowych (art. 505¹¹ § 1 k.p.c.) – stanowi normalne narzędzie kontroli instancyjnej. Należy podkreślić, że w tym wypadku, inaczej niż w ramach apelacji pełnej, w której ciężar jurysdykcyjny ciąży na sędzię drugiej instancji w takim samym stopniu jak na sędzię pierwszej instancji, przesłanka w postaci nierozpoznania istoty sprawy nie odgrywa najistotniejszej roli. Podobny, ograniczony charakter, ma apelacja działająca w ramach postępowania rejestrowego, w którym kasacja zaskarżonego orzeczenia – w razie uwzględniania apelacji – stanowi regułę (art. 694⁷ k.p.c.).

W tym stanie rzeczy, wysuwając na czoło argumenty celowościowe i systemowe, należy uznać, że w postępowaniu uproszczonym, podobnie jak w postępowaniu rejestrowym, zażalenie przewidziane w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. jest niedopuszczalne (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2012 r., II CZ 144/12, nie publ.).

Z tych względów orzeczono, jak w sentencji (art. 398⁶ § 3 w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.).